

روشن اشرف

Ünaydın, Ruşen Eşref

ایکی سلطنت

آره‌سنده

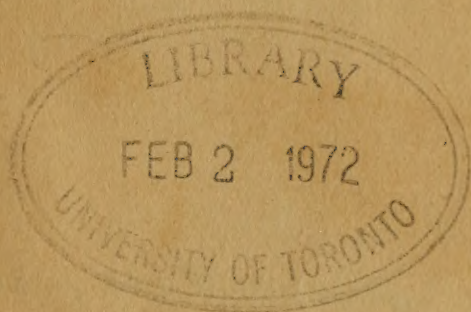
آلتنجی سلطان محمد خانك ایلك معایده‌سی وقلیج آلایی

İki saltanat arasında

متن خارجنده درت قطعه رسمی حاویدر

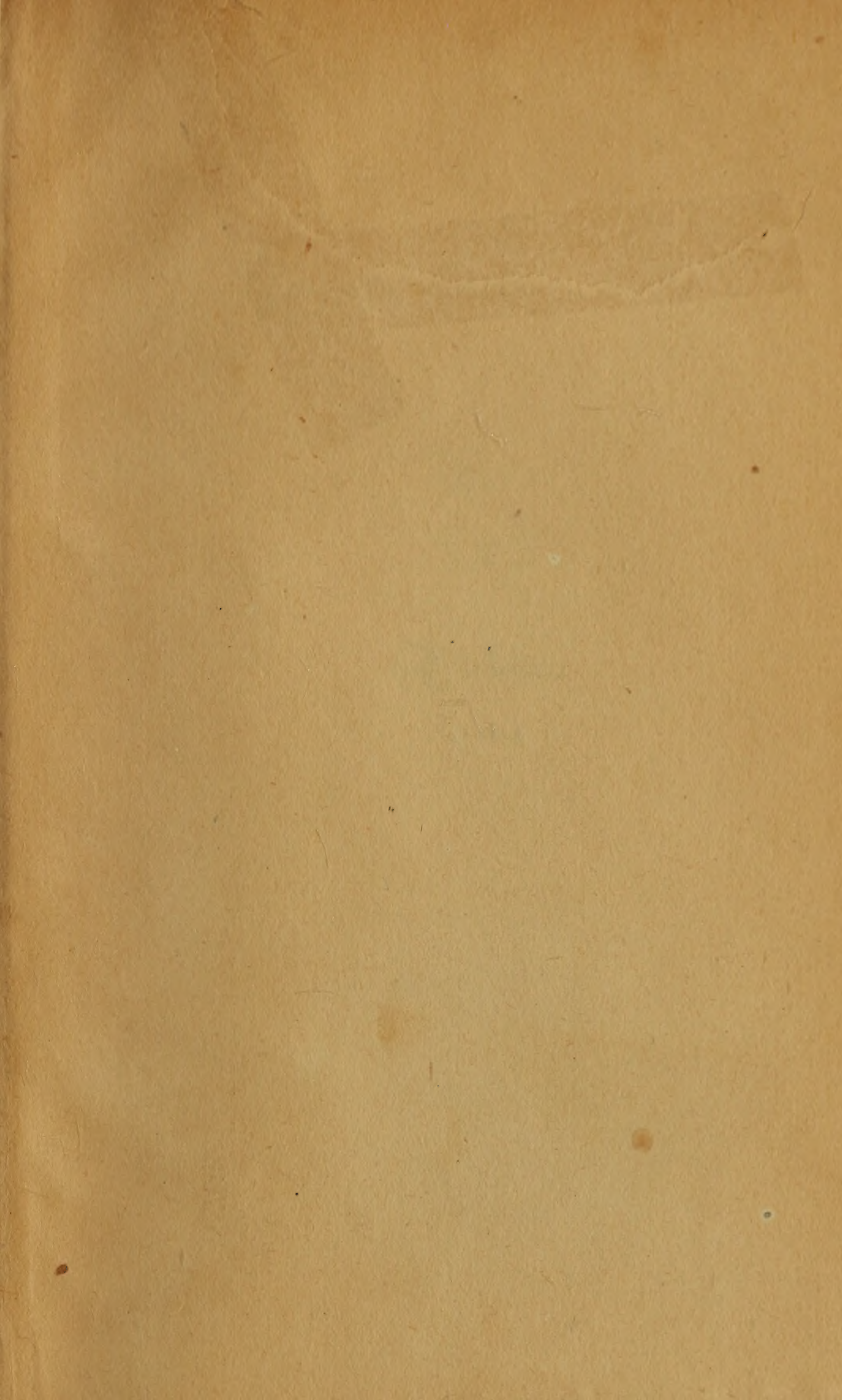
درسعادت — قناعت کتبخانه ومطبعه‌سی

١٣٣٤

LIBRARY
FEB 2 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

ایکی سلطنت

آره‌سنده

بو كون چهارشنبه، ٣ تموز ١٣٣٤ ، بو وفات خبرینی آلدیغم وقت ساعت یدی بوچوغی گچیوردی .ییلدیز جاده‌سنك آلت باشنده ایدم ، افطار طوپلری آتیلدی . سلطان حمید ثانینك سلطنت دورنده اوزرندن قورقوسز گچیلمه‌ین جاده غایت تنها ایدی . کنارکاهده‌کی یشیل پارمقلقلرك ئوکنده صره صره چنارلرك خفیف قیپردانمه‌لرندن قالقان توزلردن بشقه ییلدیزه برده بن چیقیوردم. اقشام اذانلری اوقونیور؛ کدر خبرلرینی اکثریا کچ طویان پایتخت فوق‌العاده بر تاریخ آنی گچیردیکندن غافل ، ساکن ومستریح افطار ایدییوردی .

غایت صیجاق کوندن صوکره غروب طرفنده صاوروق دومان رنکلرنده بولوطلر ، توزلی چنار یاپراقلرنده اینجه

حیشیلتیلر واردی. کچیکمش قیرلانغجلر قیصه و کسکین اوتوشه‌رك بیلمه‌م نره‌لره اوچیورلردی. یالکز میدانه یاقلاشدیغم وقت بر اوتوموبیل توزلر آره‌سنده بر آن کوروندی، ایچنده بر سیلندیر شاپقه ایله، بر آوستریا ضابط شاپقه‌سی آنجق سچه‌بیلدم، ینه توزلر آره‌سنده غیب اولوب کیتدی. حمیدیه جامعنك مناره‌سنده قندیللر یانمش، بیاض پارمقلقلی پنجره‌لرندن قوتلی الکتریق آیدینلقلری چاملره قدر وورویوردی. بو میدانده‌ده حالا قورقونج بر ایصسزلق واردی!... او قدرکه انسانه مخوف تاریخی تلقینلرك تأثری و اورککلکی کلیوردی. یاز کیجه‌لرینك بوجکلریله، کوچوك حوضلرده قالمش قورباغه‌لرك سسلرندن بشقه نه بر آدیم، نه بر نعل عکسی، نه بر اوکسوروك نه‌ده بر تکرلك غیرلتیسی بیله احتوا ایتمه‌ین بو میداندن اوته‌یه کچوب کچمه‌مك ایچون تردد ایتدم. بلکه و انشاالله، طویدیغم شی یا کلشدی. اویله اولماسه، بر تلاش، بر هیجان اثری کورولمه‌زمیدی؟ شرقلك ملاللی، تنها، متصوف روحی نه قدر غریب شی! بو شایعه‌لر بر غرب حکمدارینك حالت نزعی اطرافنده دوران ایتسه‌یدی هر کوشه‌ده، هر بوجاقده یوزلرجه مراقلی وطنداش، مخبر، ضابط، قادین، دارالفنونلی کیم بیلیر نصل بر هیجان ایچنده صبرسزلانیردی. حالبوکه پایتختده بر خلیفه دکیشیور، عثمانلی تاریخنه بر سلطنت فصلی انتقال ایدیوردده بوندن هنوز هیچ بریمزك خبری یوق.

چکینه چکینه ییلدیزك قاپوسنه قدر کیتدم . حالا ظنمی تأیید ایده‌جك بر أماره کوروئمه‌یوردی. سلطان حمید دورنده اجنبیلرك سلاملقلری سیر ایتدکاری سدلره یشیل نباتلر طیرمانمشدی. اونلرك ئوکنده بر تك اوتوموبیل، آرقه‌سنده‌ده بر فایطون طوریبوردی . أولجه ایچلرنده هوا غازلری یانان فنه‌رلرده قوتلی الکتریق لامبالری یانمشدی .

یاوران دائره‌سنك پنجره‌لری آیدینلقدی . ایکی طرفنده ایکی کنج عسکر نوبت بکله‌ین قاپویه یاقلاشدم. اونلردن بریسنه صوراجغم ذاتی صوردم .

« شو یانده‌کی قولوبه‌یه ! » دیدیلر . . . اوراده متدین خدمه‌لر ، آلچاقجه بر سینینك اطرافنده افطار ایدیبورلردی. بری بنی کورنجه ردینغوت کبی اوزون، یقه‌سی دوریك وصرمه‌لی سیاه سترەسنی گیدی .

« آز بکله افطار ایدییورلر ! » دیدی. ینه کیردی . یمکلرینه دوام ایتدیلر . بنی ایچری‌یه خبر ویره‌جك قاپوجی ، اونوتمامق ایچون صفتمی و اسممی تکرارلایور، آرقاداشلری‌ده اونك حافظه‌سنه یاردیم ایدیبوردی . دبدبه‌دن خوشلانمامش حلیم سلطان محمدك ساده ، سس‌سز سراینك اشیکنده‌یدم. حالا بیلمه‌یوردم، خلیفه کرچکدن روحی تسلیم ایتمشمیدی. قوملی یوللرك کنارلرینه آرقه آرقه‌یه دیزلمش اوتوموبیللر کورییوردم؟

طوزغونلقلريله سرايك ايچنده فوق‌العاده بر حادثه اولديغنى اعلان ايدن اوما كنه‌لر شو انسانلردن دها بليغدى. قاپوجيلردن بريله قونوشمغه باشلادم. ايكيمزده‌ده طوغريدن طوغرى‌يه حادثه‌لرك حقيقتنى آچيقجه كورمكه جسارت ايده‌مه‌ين ايكى شرقلى آدم تمكينى واردى. اولمش بيتمش بر شيئك اطرافنده ايكيمزده بربريمزه قارشى واضح برر وضعيت آلامايوردق.

— ذات شاهانه‌نك راحتسزلغى آغيرجه دييورلر! ديدم.

— الله اعلم! ديدى.

— پكمى آغير؟

— اويله ظاهر!

— اميدسز دييورلر.

— والله، غالبا اويله.

— حالت نزعده ايمش!

برآز تردددن صوكره:

— واقعا، اويله اولمالى. بيله‌مه‌يورزكه!

— يوقسه امر حقمى واقع اولدى!

ايچنى چكه‌رك:

— سزلر باقى! او مبارك، مرتبه‌سنه ايريشدى. بز قوللرينه‌ده الله بويله كيجه‌لرده روح تسليم ايتمك نصيب ايتسون! ديدى.

اوزون عمری صایسز محرومیتلرك آغیر زنجیرینی سورو-
کلەمش ، اختیار سلطنتنك قیصه دوری بیلمەم قاچ اختلالك ،
بیلمەم قاچ محاربەنك ، بیلمەم قاچ مملکت ضیاعنك کدرلریله
بوتون بوتون اوزولمش معصوم ، بختسز پادشاهك بزدن برآچ
یوز آدیم اوتەده یاتدیغنی آرتق درین بر صیزیله تخیل ایدییوردم .

طوزغون سراینك اشیکنده خدمەلردن بری یوصیزیمی
بنم روحمه داملە داملە آقیتدی .

— بویورك ! دیدیلر .

مراجعت ایتدیکم دقیقەدەکی متوسط التفاتلردن دها
بویوك نزاکتلرلە بنی سرياور دائرەسنە کوتوردیلر .

آیدینلق دهلیزلردە ، آیدینلق و بول سوسلی اوطەلردە
بوشلغی آکدیرر بر سس سزلك واردی . بونکلە برابر هر طرفدە
انسان موجوددی : قیرمزی فسلی ، سیاه استانبولینلی ، قالوش
قوندورەلی خدمەلر ، قوردونلرینی چیقارمش - بو بکا چوق
دوقوندی - هنوز سابق یاورلر ، ردینغوتلی ، اللری تسبیحلی ،
کبار و تربیەلی ماببنجیلر ، تشریفات مدیرعمومیسی ، بوعاجزی
قبول ایتدکلری اوطەنك یانندەکی صالونده ناظرلر !....

مابینجیلردن ایکیسی بیاض صرمە ایشلەمەلی بیاض بر
سجادەدە آقشام نمازلرینی قیلیورلرکن خدمەلر کوموش تپسیلردە
کوموش ظرف فنجانلردە سادە قهوەلر داغیتیورلردی .

ظاهری غربیلاشمش شرق روحلی بر سرای هواسی
ایچندە تسلی و توکل ویرن مونس و دیندار بر شی طوییوردم .

کندیلرینه تقدیم ایدلدیکم مابین ارکانی ، نازك و خلوق
ذاتلر ، بنی التفاتلرینه مظهر ایدییورلردی . هپسنده کتوم
بر کدر سه‌زیلیوردی. بزم دنیامزله، سیاسی دغدغه‌لرمزله برقاچ
ساعتدن بری آرتق مؤبداً علاقه‌سی کسیلمش افندیلرندن
صایغیلی ویاواش برلسانله ، هپ جمع غائب صیغه‌لری قوللانارق
اویله صادقانه بحث ایدیشلری واردی که :... صانکه روحی
اونلرك سسلرینی ایشیته‌جك ، وراحتسز اولاجقدی ! اوقدر
چکینه چکینه سویله‌یورلردی ...

لکن کونلری آکیورلردی ، حیاتلرندن سکز دوقوز
سنه‌لك بر صفحه‌نك بوتون حکمداره عائد آنلری صمیمی بر
نورانله جانلانیوردی. اونلرك تأثرلی افاده‌لری آره‌سندن شو
خاطره‌لری طوپلایا بیلدم.

طیقناز، اورته بویلی، کور قیرانطه صاقاللی برذات آغلار
کبی هیجانلی بر سسله دییورکه :

— تام بر مارت ۱۳۲۸ .

صوکره پارمقلریله صاییور . « اوت تام آلتنجی سنه »
دییور .

اوته کیلر :

— نه اولدی : دییه صوریورلر .

— بر کون بنی چاغیردیلر . بش یوز لیرا ویردیلردی .
« بو پاره بنم مصارف تکفینیه‌یه صرف ایدیلسین. شو قدری

ایکیلك ، شو قدری چاریك یاپدیریلسین . بونی آیریجه بر کیسه‌یه قوی ، سندیغده آیریجه یاز . خزینه‌نك پاره‌سنه قاریشدیرمه » بویورمشلردی .

دیکرلری :

— الله ، الله دییورلر .

اختیار ذات دوام ایدییور :

— ارادهٔ سنیه‌یی تلقی ایتدم . پاره بر کیسه درونه قوندی . کیسه‌نك بر طرفنی بنده کز مهرله‌دم ، بر طرفنی‌ده ... بك ا. اویله‌جه طورور . »

دیکر برذات مغفور خلیفه‌نك نزاکتنی تذکار ایدییور :

— عادتلری دکلدی . حضور شاهانه‌سنده هیچ بریمزی اوزون مدت آیاقده بکله‌تمزلردی . گیدك فلانی چاغیرك دییه اراده بویوررلردی . بز چیقار اونی کوندررردك . اوده گیدنجه : برشی سویله‌جکدم اما اونوتدم ، هایدی گیت ، صوکره بن سنی ایسترم » یوللی برلطیفه‌له کوندریرلردی » دییور .

بر اوچنجیسی خلوق سلطانك مملکتنه قارشی پك درین بر شفقت بسله‌دیکنی شو کوچك مثالله آرقاداشلرینه آکلاتییور :

— بن بریأس کونلرینی ، برده مسرت کونلرینی کوردم . ادرنه سقوط ایتدیکی کون اقشامه قدر یمك یمه‌دی ، اوزونتوسندن هیچ قونوشمادی . هر خاطرلادقجه کوزلری یاشله طولی طولی

اولمیدی. ادرنه تکرار آلندیغی کونده سەویجندن دوراماپور-
دی. هر بندەسنه موفقیت خبرینی بالذات لطف ایدییور. بوملتك
رفاهی ایچون دعالر ایدییوردی. صوك درجه نشئەلیدی! »
دییور..

دردنجی ذات زاهدلکندن بحث ایدەرك :

— بر کون بندەکزی حضورلرینه چاغیرمشلردی. ایکیندی
وقتیدی. «سنکله اوزونجه ایشمز وار. فقط ایکندی کچەجك،
بکله نمازی قیلایم » بویوردیلر. دعادن صوکره بندەلرینه
خطاباً : « حمد اولسون، اللهه بر رکعت بیله بورجم یوق »
دیدیلر! دییور.

تکمیل بوسوزلرینی محترم اولونك هواسیله بوتون بوتون
صاریپور. خستەلغنه دائر بعض شیئلر اوکرنمك ایستەیورم.
رمضانك اون بشنجی اقشامی خرقۀ سعادت مراسمندن ییلدیزه
دوندیکی زمان وجود شاهانەسنده قیرغینلق وحرارت طویمش.
یاتاغه یاتمش. دون صباحه قدر خستەلنی سیرینی علی العاده
تعقیب ایدییورمش. کندیسی صیتمه صانیورمش. حتی بوجمه
تکرار سلاملغه چیقاجغنی بیله سویلەیورمش. فقط بو صباح
خستەلنی بردن بره پك شدتلەنمش. بونکله برابر دالغینلق
کلەمش. اوکلەیه قدر کندینه واقفمش. مزاج شاهانەسنی
صورانلره، یورغون بر سسله : « ایییم » جوابنی ویررمش.
روح تسلیم ایدەجکی ساعتدن براز اولیسی حضورنده یحیی افندی،

شیخیله برنجی وایکنجی امام بولونمقده ایمش. خواجه‌لردن بری باش اوجنده قرآن اوقورمش. ایشته خلوق پادشاه یالکز صوك سلاملغه چیقامایاجق قدر قیصه سورن خسته‌لغنك، و بر چوق سنه‌لری محتله کچمش اوزون عمرینك صوك دقیقه‌لرینه بویله‌جه وارمش. اقشام ساعت یدی‌یی اون کچه‌راده‌لرنده قرآن سسلری و « الله ، الله » ذکرلری آره‌سنده کندی‌ده خفیف خفیف « الله ، الله » دییه‌رك أبدی استراحته قاووشمش ...

*
* *

یارینکی تدفینله بیعت مراسمنك اجراسنه دائر تقرر ایدن رسمی پروغرامی أوکره‌نمك آرزو ایدییوردم. فقط آقشام اوزری ولی عهد سلطنت وحیدالدین افندی حضرتلرینك چنکل کوینده‌کی قصرینه کیدن صدر اعظم طلعت پاشا، شیخ الاسلام موسی کاظم افندی، و حربیه ناظری انور پاشا هنوز دونمه‌دکلری ایچون رسمی پروغرام دها تقرر ایتمه‌مشدی.

تام او اثناده دیشاریده اوتوموبیل کورولتیلری اولدی. خدمه‌لر ناظرلرك عودتنی خبر ویردیلر. اویله مرمر باشلقلی چیفتر چیفتر صوماکی ستونلرك اورته‌سنده‌کی کنیش صوفه‌دن، جسیم و ضیادار آویزه‌لرك مبذول ایشیقلر صاچدیغی ایصسز صوفه‌دن کچه‌رك ایکی خدمه‌نك دلالتیله یاوران دائره‌سنه چیقدم. هیچ برنده قوردون یوقدی. هپسی‌ده یاواش یاواش قونوشیور-

دی : کیمی روم ایلی سیاحتندن بحث ایدییور ، کیمی آلمانیـا
ایمپراطورینك ورودینه عائد انطباعلرینی، کیمی ایمپراطورشارلله
وقوع بولان ملاقات شاهانه‌یه دائر تحسسلرینی یاد ایدییوردی.
هپسی‌ده یارین مغفور پادشاهه صوك خدمتی ایفا ایچون تابوته
رفاقت ایتمك آرزوسنی کوستەرییوردی . او اثنـاده ایچری‌یه
کندیلرندن بری کیردی . آیاقلرینی بری برینه وورارق رسم
سلام ایفا ایتدی . اوته‌کیلرده آیاغه قالقدیلر. و : « ناظر پاشا
امر ایتدی . قوردونلر تکرار طاقیله‌جق ! » دیەسی اوزرینه
سلام وپروب اوطوردیلر . استانبولینلی اوطه‌جیلر قوردونلری
تکرار کتیردی . یارینکی مراسمه دائر معلومات ایدیندکدن
صوکره سرایدن آیریلدم . حمیدیه جامعنـده تراویح قیلنیور .
صلوات شریفه‌نك آهنکی ایصسز وقاراکلق میدانی اخروی
برتأثرلرله طولدورییوردی. استانبولك مناره‌لری یانمش، شهرك
بوتون ایشیقلری بولوندیغی یوکسك یردن تکمیل هیئتیله صولره
طوغری اوزون اوزون آقیوردی .

قاراکلقده آیاغملك اوزاق عکسـلرینی ایشیته‌رك اینه‌رکن
تکمیل سلطان محمد خامسه عائد خاطره‌لرمی تکرار یاشـادم .
یارین اسـتانبول بر تدفین وبر بیعت داها کوره‌جك !.. فقط
شهر بوندن هنوز خبردار دگل .

*
* *

جنازه‌یی کوره‌بیلمك ایچون بو صباح ایرکندن چیقدم .
اوکا رغماً اسکی سرایه کیردیکم وقت ، باب‌السعاده‌ده بر آلتون

تختدن بشقه هیچ بر شی بولامادم . نعش کتیرلمش ، خرقهٔ سعادت دائره سنه نقل ایدلمش. هر یاننده تاریخمزك بیك وقعه‌سی ، آل عثمان پادشاهلرینك بیك خاطره‌سی اویویان اسکی سرایده بایغین وملول بر دورغلق واردی ؛ چوق آجیلر کوروب کچیرمش اختیار بر سیما کبی متوکل ، صبور بر دورغونلق ! ستونلرك آلتنده‌کی دائره‌لردن برینه کیردم . اوراارده‌ده هنوز کیمسه‌لر یوق . لاله باغچه‌سنه ایندم. ومرمر بر مردیوندن خرقهٔ سعادت دهلیزینك صاری قاپوسنه چیقدم. یاربی : نه‌قدرنفیس بردهلیزده بولونیوردم! چوق ال واوموز سوروندیکدن جلالانمش واسمرله‌شمش قالین ، اسکی مرمر ستونلر کوچوك کوچوك منقوش قبه‌لری طوتیوردی. بوزجاملی پنجره‌لردن صیزان خفیف صباح ایشیغی اوراده اخروی برتأثیری حائزدی. سرین وصولی باغچه‌لرك اقشام وقتنده‌کی ملول وروحانی سکونلرینی آکدیراجق چینیلر دیوارلره قدیم بر اصالت ، دیندار بر حشمت ویرمکده‌یدی . بوکتوم ایشقلرله اصول اصول پیرپلداشان ماوی چیچکلی ، مذهب هندسی شکللی ، مور زمینلی بشقه بشقه چینیلرك فوقنده ، ینه چینیلر اوزرینه نقش ایدلمش حسن خط خارقه‌لری واردی . یرلرده آیاق سسلرینی بوغان قالین خالیلر ، بو دیوارلرك کوسته‌ریشسز فقط الهامکار سوسلرنده دنیا ایله علاقه‌کزی کسن لاهوتی بر هوا حس ایدییوردیکز. قبه آرالرنده ستونلردن ستونلره اوزانان

دمیرلره آصیلی قیرمزی بلور قندیللرك آلتنده یورودم. آز اوته ده سس سز سس سز کیدوب کلدکلرینی کوردیکم سیاه استانبوللی خدمه‌لرله ، ردینغوتلی سرای ارکاننه و حرم آغالرینه یاقلاشدم. « حاجت پنجره » سنك آلتون یالدیزلی نفیس پارمقلغنك او کنده قویو نفتی أورتولی ایکی کرەوت طوریبوردی. اوزرینه یوکسك آیاقلی ، تحته فوللی بر سدیه قویمشلر. یانلرندن بوروجکلر وقویو رنکلی شاللر صارقیوردی. سلطان محمد خامس اوراده یاتیورمش. فقط أورتولر اوقدر دوزدی که ایچنده بر جسد بولوندیغی بللی بیله دکلدی. پنجره‌لر ، قپیلر آچیلمش ، خلیجه ناظر بالقونك اسکی مالطه طاشلری اوزرنده اینجه ، قیوریق اودونلر یانیور ، سیاه بر قزغاندن تمیز وبول بوغولر چیقیوردی. صاری باقیر کوکوملر وبیاض مشربه‌لر زوغن قایشلی یکی نعلینلرله کزینن خدمه‌لر طرفندن ساکن ساکن کتیریلدی. پارمقلقلردن یوقاری‌یه قدر اوزانان ایجیر یاپراقلری آره‌سنده قیرلانغیجلر ، شو مؤثر صحنه‌یه قارشی لاقید اوتیورلر ، اوچیورلر ، طبیعتك بزدن نه قدر مستقل یاشادیغنه ، انسانی ایناندیریورلردی.

کنیش و اوزون تنشیر ، حاصیرلری قالدیرلمش اسکی مالطه طاشلرینك اوزرنده ایدی. سلطان بایزید ولی زماندن بری هر پادشاهك جسدندن صیزان صولری طوپلامش بو عنعنوی غسل یری بو صباح ، شمدی ، براز صوکره ینه

ايصلاناجق !... ايشته ، درت خواجه ، ايكيسى اختيار ،
ايكيسى نسبتاً دها كنج ، ايكيسى ارغوانى صوفدن كوملكلى ،
برى بياض جوبوقلى فستيق ، اوتهكىده سياه چيزكيلى بياض
اييك كوملكلى درت خواجه ، ديرسكلرينه قدر صيوانمشلر ،
كوسيدن ايندريلهجك نعشى بكلهيورلر . ماصه تنشيره
ياقلاشديريلدى . اورتولر آچيلمغه باشلادى . شالى وبورومجكى
قالديردقدن صكره كتنلرى ، دها صوكره پاتيسقهلرى آچديلر :
بو قات قات اورتولر آلندقجه كيت كيده اورتهيه طوغرى
بر شيشكينلك بليرييور ، ياتان بر وجودك قبا خطلرى بزلرده
طالغهلانيوردى . نهايت هپسنى آچديلر . سلطان محمد قرمز پيكه
يوزلى بر شلتهده ياتيوردى . چهرهسنه دلبند اورتمشلر ...

ياشلى خدمهلر ديندار بر حرمتله نعش سلطانىيى شلتهسندن
تنشيرينه نقل ايتديلر . سلطان محمدك آرقهسنده بياض ، اينجه ،
يونك فانيله واردى . خدمهدن برى سياه صاپلى كوچوك بر چاقيله
فانيلايى كوكسندن وقوللرندن كسمكه باشلادى . آلتنده غايت
اينجه دوقوما بزدن بر كوملك كوزوكيوردى . نهايت تنشيرك
اوزرنده وجودهمايونى يارى عريان كوردك . بياض بر وجوددى .
كوكسنده قيللرى آز وسيركدى .... صول قولنده آنژهقسيون
نقطهلرى بلليدى . تپهسى چيپلاق سيوريجه باشنده كوموشى
صاچلر واردى ، وباش آرقهيه طوغرى دوشوكدى . دولغون
يوزنى قيصه كسيلمش بم بياض صاقاللر وبيقلر بورومشدى .

وقت سكرات موتنده آجی طویمادیغی حلیم وساكن یاتیشندن،
یوزنده هیچ بر وجاع اشمئزازی كورولمه‌یشندن بلیدی،
یالكیز صول قولاغنك مورارمش اولدیغی بو باضلر آره‌سندن
نماقوتله سچلیوردی. برشهیق اثناسنده جان ویردیكی كوكسنك
قفسه شیشكینلكندن آكلاشیلیوردی. آرتق كوكولرله صولر
طشینمغه، اوسطوفه بوغچه‌لردن چیقاریلان اینجه‌جك دلبندلر
قولانیلمغه باشلاندی. صاچلری آكدیرر لیفلره كومولی دوز،
وزون، اینجه قالب صابونلر زاهد الرده اوغالاندقجه آووجلردن
مست قوقولی بول كوپوكلر چوق بنلی وجود شاهانه‌سنه كنیش
كنیش داملایور، یاییلیوردی. بوصوك خدمتك سس سزلكنی
تشیر كنارلرندن آره صره صیزان ملول صو شارلتیلرندن وبوغوق
نفسین طیقیرتیلرندن بشقه هیچ برشی اخلال ایتمه‌دی. اونك دها
بوندن بر آی اول پیرلتیلی نشانلریله مسافرلرینی قارشیلادیغی،
بشكین سیماسنده‌كی یاری تبسمله تبعه‌سنه آغیر وفاصله‌دار سلاملر
ویردیكی كوزملك ئوكنه كلیور؛ خلیفه نیازلری دیكله‌مش، خلیفه
استغفارلرینه پناداولمش شواسكی ومبارك یرده شوایكی ضدلوحه
نك بوتون بوتون متأثر ایدییوردی. اذانی ساعت بری یكرمی
كچیوردی، غسل مراسمی بیتدی. خواجه‌افندیلر، خدمه‌لرله
حرم آغالرینك قویو زمینلی هركه ایپك بوغچه‌لردن چیقاروب
كتیردكاری آچیق قرمز، كنارلری آغیر بیاض ایپك ایشلمه‌لی
حاولیلرله وجودینی قورولامغه باشلادیلر. اورته بویلی وسرویدن

بر تابوت کتیریلدی. دونکی خلیفه ایچنه حرمتله ایندیرلدی .
یوزینه دستمال اورتدیلر ، قوینته قینه‌لر ، صانداللر وبول بول
کل صولری دوکدیلر. بو قوقولره بورونن وجودی یاواش
یاواش کوزمزدن سیلندی . مقدس دائره‌یه‌ده بو نفیس قوقولر
سنمشدی . کوموش بخوردانلرده توتن عنبرلرله عود آغاجی
یکیله‌ندی . سلطان محمد خان خاصده بوتون مؤمنلرك صوك
قیافتاری اولان بیاض کفنه درویشانه بر انقیادله بورونوب
تابوته کیردی . تابوته اولا بورومجك صاردیلر ، اوستنه
نار رنکنده بر ایپکه ایشله‌نمش صاری صرمه چیچکلی وصرمه
داللی بر اورتو دها یایدیلر . اك اوستنه‌ده بیت‌اللهك قاپو
پرده‌لرندن بر پارچه قوندی که یشیل وقیرمزی اطلسلر اوزرینه
قالین صاری صرمه‌لرله ایشله‌نمش نفیس ثلث آیتلر احتوا ایتمکده
ایدی. آرتق قیمتدار طاشلی کمرلرده طاقیلدی. اسکی خلیفه
صوك دنیوی مراسمنه بندکانی طرفندن بویله‌جه حاضرلاندی .
باش امام ، کتیش یکلی سیاه جبه‌سندن طومبول اللری بیاض
بیاض چیقارق ، اتکی یراره سورونه‌رك مؤثر بر دعا اوقودی .
هر قطعه‌سنده آغلایوردی . اوراده کیلری‌ده آغلاتیوردی .

حرم آغالری سیاه نارین اللرینی آلتون پارمقلقلرینه
دایادقلری پنجره‌لردن خرقهٔ سعادت دائره‌سنه باقیورلر ، قرمز
رنکنده برخالینك اوسته قونمش شوقیرمزی قطیفه چیچکلی ،
بیاض ایپك زمینلی یاصدیغه دها بوندن برقاچ هفته اول اوطوروب

شو ماوون رحلەدە قرآن اوقودیغنی ، شو صرمە ایشـلەمەلی
یشیل قطیفە پردەلر آرقەسندە طوران کموش دولابك ایچندەکی
آلتون چکمجـەدە محفوظ اماناتی کنـدی الیلە تمیزلەدیکنی
آغلایە آغلایە بربرلرینە آکلاتیورلردی. اوزون سکەلی مولوینك
بری بر ستونك دیبنە چومەلمش ، بوینی بوکوك اوطوریوردی ،
اختیار آق آغالری ، اختیار خدمەلر کوزلرینك یاشلرینی سیلە
سیلە چیقیورلردی . پنجرەلردن برینە دایانمش ، مراد رابعك
شمدی یشیل صولرلە دولو مرمر حوضنە ، اوحوضك آرابەسنك
اویمالی مرمر پارمقلقلرینە ، ابراهیمك مذهب قریەسنە باقا باقا
دوشونیوردم : دها بر کون اول یرلرە قاپانمش منقادوحرمتکار
بندکان وجودلرندن بر کذرکاه اورتەسـندە بو دنیانك بوتون
قدرتنە صاحب اولارق شورالردن کلوب کچمش شانلی شهرتلی
نیجە خلیفە بر کون صوکرە عینی یرده شویلە بر تنشیرە جیپلاق
وحرکتسز یاتیریلمش. عینی آدملرك ألندە روحسز بر جسد قالمشدر.
حیاتی ، سلطنتی ، نکبتی ، رفاه وسفاتی دوشونیوردم . بونلر نە
دیمك ؟ اوجوابی کونشـلە بوغولانمش ماوی صولردە سرایە
طوغری قوشوشان ایکی استمبوط ویردی. سابق سلطان بوراده
بیتیوردی . لاحقنك سلطنتە باشلادیغی ایلك آنلری کورمك
ایچون دیشـاری یە چیقدم . نشـانلر ، قوردونلر ، صرمەلی
کوکسلر ، قالپاقلر ، شاپقەلر ، رەدینغوتلر ، استانبولینلر شو
اسکی سرایك ایچندە ، شو ستونلی قبەلر آلتندە ، شـو قدیم

کوشکلر ایچنده هپ عینی شیئی بکله‌یوردی . تکرار باب
السعاده‌یه کیتدك . اوراده، سلیم اولك مصر سفرندن عودتنده
کتیردیکی قانصوغوری تختنك ، خلفای عباسیه‌دن منتقل بو
آلتون وزمرد قاقمه تختك صاغنه باشده یکی ولی‌عهدعبدالمجید
افندی اولمق اوزره شهزاده‌لر دیزیلمش ، صولنه‌ده باشده صدر
اعظم طلعت پاشا اولمق اوزره ناظرلر دیزیلمش بکله‌یوردی .
مبعوثلر ، اعیان ، عسکری وملکی رجال بو تختك اطرافنده ،
بو عنعنوی قاپوده یکی برجلوسه بیعت ایتمك ایچون بر حلقه
شکلنده حاضرلاندی . قبه آلتی میداننده‌کی قدیم سرویلرك
تاریخی کولکه‌لرله ستون‌ستون سربنله‌شدیردیکی قوملی یوللره
معیت عسکرلری بیاض صورغوجلری و قیرمزی لباسلریله
دیزیلمشلر. یکی پادشاه خرقهٔ سعادتده یکی ولی‌عهدله برلکده دعا
ایتدکدن صوکره بوقاپونك أوکنه تشریف ایتدی . تشریف
شاهانه‌سی هنکامنده خدمکان « ماشاالله ، شوکتلم بیك یاشا ،
دیه‌رك آلقیش طوتیوردی. یکیچریلرك الك عصیانلی زمانلرنده
دردلرینی دیکلمه‌مك ایچون اسکی سلطانلرك چیقدیغی بوقاپوده ،
قوجه قاووقلی و پالابیقلی اوجاقلیلره جلوسیه‌لر و علوفه‌لر
داغیتلمش بو سلطنت میداننده شمدیکی شهزاده‌لر ، شمدیکی
وکلا ، شمدیکی مبعوثلر، قافقاسدن کلن مرخصلر محمد سادسه
جلوسی تبریك ایتدی. پادشاه شهزاده‌لرله وکلایی آیاقده قارشیلا-
مشدی، قارشوسنده نقیب الاشراف وقاضیعسکر آیاقده أل پنچه
دیوان طوریوردی. شهزاده‌لر آل عثمان سلسله‌سنك اکبر أولادینی،

أل صيقارق تبريك ايتمشلردی. وکلاسی ، وزراسی ، مبعوثلرمز واعيانمز صاچاق اوپەرك بيعت ايتديلر . بو مراسم دزين بر سادەکی ايچندە گچدی . آغارمش صاچلی ، اسمر ، نارين يوزلی ، قيرانطە بيقلی يکی پادشاهمز مشير اونيفورمەسنی لابسدی ، اوزرندە يالکز بر قاچ نشان و گوزلرندە گوزلك واردی. فس رنکی قوماش دوشەلی کنيش تختك صاغ کوشەسنە يان اوطورمشدی. صول آياغی تختك باصامغندە، صاغی دە صرمە ايشلەمەلی قويو پنبە ايپك قاليچەدە ايدی . علميەنی ورؤسای روحانيەيی دە حضورينە آياقدە قبول ايتدی . بر طرفدن موزيقە متماديا چاليوردی .

مراسم نهايت بولونجە ، طبق باشلاديغی زمانکی کبی اوچ دفعە دها سلام هواسی ووروولدی . عموم « پادشاهم چوق ياشا » ديە باغيردی . تکرار خدمەلر آلقيش طوتديلر . او اثنادە يکی حکمدار ، سلفنك مصلا طاشندە بکلەين تابوتنە طوغری کيتدی . خرقۀ سعادت قاپوسنك چينيلری اوکندە ولی عهدلە برلکدە طوردی . اختيار برخواجە مصلا طاشنە چيقمش ، شمدی توکنەجك صانيلان کچکين سسيلە : « بو مغفوری نصل بيليرسکز؟ » سؤالنی حايقيرارق ترکيەيە باشلادی . دنيانك سلطنتلری وغرورلری نە آز پايدار شيئلر ! ايشتە بيتن وباشلايان سلطنت گوزلرمزك اوکندە قارشی قارشی يە ايديلر. کوکسلردن دزين بر ايکيلتی چيقدی : « أيی بيليرز » ،

قدعادن صوكره اسكی سلطان ، سابق معيتنك اوموزلرنده باب السعادديه دوغری تهليللر ، تكبيرلر آره‌سنده ايلريله‌مكه باشلادی . صولغون وجودلی بر معيت نفری اسكی حكمدارك سنجاغنی تابوتدن بر آديم مسافه ايله طاشيوردی . باب السعاده‌ده شيخ الاسلام جنازه نمازينی قيلديردی . يكی پادشاهده باستونينه داياته‌رق قارده‌شنك تابوتنی اورته قاپويه قدر حزنله تشييع ايتدی .

ياربی ! دورلو دورلو خلعتلرله بيعتلر ، جنازه‌لرله آلايلر كورمش شو اختيار سرويلرك آره‌سنده تيز مرثيه سسلری ، وقور وفاصله‌دار تكبيرلر قبه آلتی ميدانی نه غريب بر تأثيره دولدوريوردی . ديمزی ، تاريخمزی ، حياتله مماتی بونك قدر يقيندن طويوران هيچ بر منظره كورمدم .

پنجشنبه ٤ تموز ١٣٢٤

آلتنجی سلطان محمد خانك ايلك معايده‌سی

طولمه باغچه سرایی‌ده ، معایده مراسمنی‌ده هیچ
کورمه‌دمدی . یکی پادشاهك ایلك بایرام آلاینده بولوندق
تاریخی بر فرصتدی . بن اونی قاچیرمادم .
سرایك لوش صوفه‌سنه کیردیکم زمان هنوز پك آز کیشی
واردی . دیوار کنارلرنده طوران قناپه‌لردن برینك بر کوشه‌سنه
ایلیشدم . عمرمده بوقدر واسع بر صوفه کوردیکمی خاطرلا-
مایورم . بزم اوطه‌لرمزه صیغمایاجق درجه‌ده بویوك آویزه‌لر
اورته‌ده بلور بر رطوپ کبی قالیوردی . زائد اشارتی شکلنده بر
صوفه ایدی که بر قولی مرمر مردیونلی مدخله ، دیکر قولی‌ده
سرایك خنکار دائره‌سنه کیدییوردی . اوته کیلردن بری دیکزه
بری‌ده قره‌یه ناظردی . یوکسك پنجره‌لردن ، آردینه قدر آچیق

قاپیلردن کیرن ایشیقلر بیله اوراسنی تماميله آيدينلاتمغه کافی دکلدی . اسکی یونان معبدلرینك ستونلرینی آکدیرر ستونلر وباشلقلرله سوسله نمش بومدخلده ، طونوق یالدیزلی چرچیوه‌لردن مرمر اوجاقلرك اوستنه برر پرده کبی صارقان بلور منشورلی و قرمزی رنکلی بو مدخلده اك زیاده او ضیا قیطلغی خوشمه کیتدی . زیرا اورایه اسرار آلود حشمتلی بر شرق سراینه پك زیاده یاقیشاجق معتدل آلاجه قارا کلق هپ اوضیادن کلیوردی . پارکه‌لره طونوق بر پاریلتی ، بلورلره پریر قزحی تلونلر ، کوموش تپسیلرده کوموش فنجانلر ایچنده چایلر ، قاقائولر ، بیسکویتلر ، سرای سیغاره‌لری طاشیان — کوکسلری ، قوللری ، اوموزلری ، اتکلری صاری صیرمه‌لرله ایشله نمش قیرمزی لیوره‌لر لابس سرای خدمه‌لرینه سونوك شوقلر ویرن هپ او ضیا ایدی .

یاواش یاواش بولوشلغك ایچنده رنکلر چوغالمغه ، حرکتلر آرتمغه باشلادی . اونیفورمه‌لرینی کیمش ملکیه رجالی ، استانبولینلی مبعوثلر ، برنجی رتبه‌دن نشانلرینك رنکا رنك قورده‌لالرینی اوموزلرینه آصمش پاشالر ؛ صیرمه ایشله‌مه‌لی جبه‌لری پارکه‌لره سورونن علمیه رجالی کورولتوسز برغلبه‌لق حالنده بویاری ایشیقلرده یانوب سونن آلاجه‌لی پیرلتیلرله قایناشیوردی .

بو رجال ومدیران وارکان وامرا دالغالری آره‌سنده بر

ایکی احباب سچه بیلدم. اونلرك نازك دلالتلریله یانده‌کی صالونلردن بر قاچنی دها کزمك فرصتی حاصل اولدی. دکزه ناظر یان صالونلرده جداً نفیس، جداً بهادار بر ایکی تابلویه راست کلدم. بر چوق کوزل شیئی بر آراده طوپلی کورن بر آدمك بر منظره ثروتی قارشیسنده طویدیغی حظله کوشه کوشه دولاشیرکن قولاغمه طوپ سسلری کلدی. آز صوکره یانمده بر قاچ سس بردن: «ذات شاهانه تشریف ایدییوره» دییه فیصیلداشدی. هرکس پنجره‌لرك اوکنه دیزیلدی. بن ده بر کوشه‌یه صیقیشه‌بیلدم. وشونلری کوردم: آزغین بارکیرلرك چکدیکی لاندولر قوملرده خفیف بر دالغه حیشلتیسی چیقاراراق اوکمزدن کچدی. ایلك آرابه‌لرده ایکیشر ایکیشر اوطورمش تشریفات مأمورلری، آرقه‌ده‌کیلرده ده ناظرلر واردی. الك آرقه‌ده ده تشریفات مدیر عمومیسی... بر ایکی ثانیه‌لك هیجانلی بر انتظاردن صوکره آلقیش طوتان خدمه‌لرك سسی ایشیدیلدی. صاری صیرمه‌لرله ایشله‌نمش قیرمزی شالوارلی، قیرمزی چیکنلی وصیرمه قوشاقلی بر سایسك آل نچه دیوان طوراراق یورودیکی کورولدی. ایکی طرفنده خدمه‌لر، قیرمزی پانطالونلری وبیاض جاکتلریله صورغوجلی کوزل وسیار بر کذرکاه تشکیل ایدییوردی. بوموکبك اورته‌سنده ایری درت آتك آغیر آغیر چکدیکی کردونهٔ همایون کورولدی. بر لحظه هرکسی خشوعلی، محترز بر خلجان دولاشدی. اودرین وتعظیمکار سکوتك اورته‌سنده

پادشاهك ، كنديسنه عرض ايديلن برشيئى وقور بر سسله : افندم ؟ » ديه صورديغنى ايشيتدك . صولغون اسكدارك وماس ماوى دكزك اوكنده ، صباح گونشنك دوقونديغى گوكسى پيرانتيلر ايچنده يانارق بو آغير گچيشى تماماً شرقه مخصوص يكتا بر حشمت احتوا ايدييوردى . صوكره قدوملرينه منتظر بو انسانلره التفاتكار برسلام لطف ايتديلر.

برحكمدار ، باخصوص برسلطان هيچ بر وقت دويا دويا گوروله‌مه‌يور. اونلره باقاركن مطلقا عصرلردن برى تا ماصال ديكله‌ديكمز آنلردن اعتباراً ذهنلرمزده بيريكه قالمش تلقينلرك حاكميتى آلتنده‌يز.

ينه بريارم ساعت قدر دها بكله‌دك . ازدحام آره‌سنده ، تشريفاتجيلردن برينك وكلايى دعوت ايتمكده اولديغنى كوردم. معايده‌ده طبق بيعت كبى هركس حضور همايونده طوپلاندقدن صوكره باشلار صانيوردم . داراجق دهليزلرده ، چوجوقلغمدن برى « تام ايكى يوز آتلى آله‌بيلير » ديه‌وصفنى ايشيتديكم معايده صالونه طوغرى يورومكه باشلادم. او اثناده موزيقه‌نك سلام هواسى چالديغنى وخدمه‌لرك ينه باغيرديغنى طويولدى. مگر معايده‌باشلامش، بن نه‌ذات شاهانه‌نك صالونه كيرديكنى ، نه نقيب الاشرافك دعا ايتديكنى نه‌ده وكلانك عماچاق اوپديكنى كوره‌مدم. آز اول كردونهٔ همايونك ايكى يانده يوروين خدمه‌لر، بياض بويالى ديوارلره هيكللر كبى ديزلمشلردى. آره‌لرندن استانبوليلى مبعوثلر، مشيرلر، فريقلر،

نوالر ، میرالایلر بر دیزی حالنده متمادیاً آقیوردی. نهایت مبعوثلرله برلکده محتشم صالونك مدخلنده‌کی کنیش ویوکسك، دردیزلی ستونلر آره‌سنده بولوندم. ایلك کوردیکم شی، یاغلی بویا صاقسی رسملری ، چیچك دمتلری، بولوطلر، ستونلی دهلیزلر رسم ایدیلمش ؛ غایت یوکسك باروق قبه‌نك اورته‌سندن صارقان فوق‌العاده بویوك ، خارق العاده محتشم آویزه اولدی. بر آدیم دها ایلریله‌یجه صالونك قره‌یه ناظر اوجنده ، کنیش قاعده‌لرك اوستنده، یوکسك ، انفس بلور شمعدانلرله ، طونوق بلور فانوسلی یوکسك کوموش قول شمعدانلرینك آره‌سنده ، ایکی یان صالونك اورته‌سنده و بر پاراوانه‌نك اوکنده تچن کونکی تختی کوردم . پادشاه مشیر اونیفورمه‌سی و نشانلریله ، بوندن اول باباسنك ، عموجه‌سنك و قارده‌شلرینك تبعه‌لرینه صاچاق اوپدردکلری عینی یرده ، عباسیلرك، یاووزلرك ، قانونیلرك، مرادرابعلرك، سلیم ثالثلرك، اوطوردقلری او قدیم و اصیل تختده شهریارانه بر طورله اوطوریوردی. مبعوثلرده، یاور اکرم عزت پاشانك، مملکتنه اونوتولماز خدمتلر کورمش بویاقیشقلی، صرد یوزلی قوماندانك احترامله کوکسی حذاسنده طوتدیغی صاچاغی یرلره طوغری تمنالر ایتدکدن صوکره ایکی الله طوتوب اوپمکده ایدیلر . شهزاده‌لردن صوکره اعیان ودها صوکره مبوثان حکمدارك صاغ طرفنده ، تختك یانندن قاپونك اوکنه‌قدر دیزیلمشلردی. یاورلریله دامادلری تختك آرقه‌سنده ایدیلر . پارکه‌لرك اوستنه

سرینش کوزل ودار یول خالیلری ، کویا بوتون مراسمی چیزییوردی. تختك اورته‌سندن آویزه‌یه قدر دوم‌دوز کیدوب اورادن قپویه قیوریلان یول خالیسنك اوستنده ، پادشاهك قارشیسنده‌تشریفات مدیرعمومیسی أل‌پنچه دیوان‌طوریبوردی. برقاچ آدیم آرقه‌سنده وصولده ایکنجی برتشریفاتجی دها عینی وضعیتده طورمقده ایدی. اوچنجیسی ایسه دها آرقه‌ده قپویه یقین بر یرده بکله‌یوردی .

عزت‌پاشا صاچاغی وکلاایله باشلایان صول‌جناحه کیردی. اوزمان عسکرلر قسمی مراسمه باشلادی . بویوك صالونده ، تا آلت باشه طوغری کنیش بر مربع تشکل ایدییوردی . وظیفه‌سنی بتیرن دیزیلدکجه خطلر وزاویه‌لر دها واضحلا- شدی . عسکرلردن صوکره هر نظارتك ارکانی برر برر حکمدار‌ه تبریکلرینی عرض‌ایتدیلر. بوتون بومراسم حرمتکار برسکوت ایچنده کچدی . هر معایده‌ده قبه‌سنده و ستونلرینك بوشلغنده موزیقه‌لر عکس ایدن بو صالون بلکه ایلك دفعه اولارق بوقدر سس سزدی. انسان بوسکوتده کچن خلیفه‌نك تازه ماتمی آکییور ، سلفنه قارشی کوسته‌ردیکی حرمتدن طولایی یکی سلطان حقنده دها درین برانسیت طوییوردی . وقور ومنتفت پادشاه بویوك رتبه‌یی حائز مأمورلری حضورینه آیاقده قبول ایتمك لطفنی کوسته‌ردی . سیماسنده عصرلردن بری تمادی‌ایدن نادر وقدیم براصالت، شهرتلری عالمی‌طوتمش برخاندانك هیبت ونزاهتی محسوسدی. وضعیتلرنده، باقیشلرنده

حضورنده کیلره حرمت القا ایدن بر عزم آشکاردی . نهایت تختك اطرافنده حکومت رجالندن عبارت بر تعظیم حلقه‌سی تشکل ایتدی .

دیرکن ، بیاض فروه‌سیله شیخ الاسلام اورته‌یه کلدی . کنارده کوروغه‌ین بر سس دعایی اخبار ایتدی . پادشاه آیاغه قالقدی . بیاض وصاری آلدیونلر صیرمه‌لی ، نشانلی کوکسلرك خذاسنده قبه‌یه طوغری آچیلدی . مهیب ودینی آن ! دنیاده بوسنه مثلسز بر نمونه اولان شوحشمت بردنبره تغیر واستثناقبول ایتمه‌ز بقائی دوشوندی . شو آلتون تختله اطرافنی صاران بوشهزاده‌لرك ، ناظرلرك ، اعیانك ، مبعوثلرك ، عسکرلرك و ملکیه‌لیلرك ، بوتون مملکتی اداره ایدن شو انسانلرك یورکلرندن اوته‌یسله‌نن یولسز ومکتبسز ، صیتمه‌لی ، فرنکیلی ، وروملی کویلرمزده ، ابتدائی زراعتلرله بوتون فیضنی ویره‌مه‌مش طوپراقلرمزده صمیمی مشفق ، تخلیصکار بریول آچیلماسنی ، خلیفه‌یه پیرو اولارق اللهه قارشی نیاز آلاری قالدیران بوتون شومؤمن قلبلرده مملکت عشقنك نفس عشقنه تقدم ایتمه‌سنی ، بو عشق قوتیله دیریله‌جك بو فداکاره بوصبور ، بوباقیمسز مملکتك اوموزلری اوستنده شو مبجل تختك شرقدن آلتون برکونش کبی تکرار دوغماسنی مرمر ستونلر آرقه‌سنده کوزلرم یاشارارق دعا ایتدم .

آرتق تحف برخولیا ایچنده یاشار کبی اولیوردم . مرتبه‌لرینه کوره رنکارنك خلعتلری وجبه‌لریله ، صرمه صارقلی ،

صرمه کوکسلی اختیار خواجه‌لر — اوزرلری فانی دنیانک زینتلریله سوسله‌نمش بوبقا مخبرلری — مراسمه اوقدر دینی وتاریخی بر نکته علاوه ایدییوردی که!... وان مورك احمد ثالث عهدینه دائر بر معابده تابلوسنی سیر ایدییور ، یاخود نعمانک قدیم تشریفاته دائر بر صحیفه‌سنی اوقیورکبی اولیوردیکز. هپسنی آیاقده بکله‌ین حکمدارك کیمی اتکنه اکیلیور ، کیمی النه صاریلیور ، کیمی آیاقلرینه قاپاناجق کبی درین درین سلاملر ویرییوردی. اونلرك هیچ بری صاچاقلی اوچمه‌دی. اونلر مراسمه اورته‌ده کی یول خالیسندن باشلادیلر . کیدوب کلن بر صاریق وجبه جریانی بو خلقه‌نك اورته‌سنده سس‌سز وتعظیمکار طولاشدی . بو دینی قافله‌دن صوکره فاتحك طورونی روم وسائر خرستیان رؤسای روحانیه‌سنی قبول ایتدی . بو هیئت‌ده سیاه برطوپ تشکیل ایتمشدی. متعدد یرلرده متعدد دفعه‌لر آغیر و تعظیمکار ، یرلره قدر اکیله‌رك درین سلاملر ویردکدن صوکره عثمانلی تختنه وعثمانلی حکمدارینه یاقلاشدیلر. روم‌پتره‌پولیدی قیصه برنطق اوقودی. لغوفت‌بك ترجمه ایتدی. پادشاه کندیسنه بالذات بعض بیاناتده بولونمق آرزوسنی کوسته‌ردیکی زمان لغوفت بك حکمدارك اوکنده یره قاپاندی وفرمان همایونی دیکله‌دی .

یوکسك قبه‌یله ، طوپ طوپ ستونلر آره‌سنده ، قفس قفس یالدیزلی پارماقلقلرله چه‌وریلمش یوقاری قاتده‌کی موزیقه تکرار سلام هواسنی چالدی. کنیش شاپقه‌لی قادینلرك چیپلاق

باشلی اجنبی ارککلرك اوموزلرندن متجسس متجسس صارقدقلری کورولیوردی. ینه آلقیش صدالری آره‌سنده خلیفهٔ روی زمین چکیلدی .

حکومت ارکانی داغیلدقدن صوکره ایکنجی بر معایده دها اولدی . اونده‌ده پادشاه بندکانك تبریکنی قبول ایتدی. قوردونلریله یاورلر ، صرمه کوکسلی ، قیوریق قیلیجلی رسمی قباقلریله ماینجیلر وکاتبلر ، سیاه ره‌دینغوتلری وقیرمزی فسلریله نارین باجاقلی اوزون حرم آغالری ، صورغوجلی قالپاقلری ، صرمه‌شریدلی ماوی جاکتلری وقیرمزی پانطالونلریله معیت سنیه سواری بلوکی ضابطلری ، قیپ قیرمزی فورمه‌لی ، معیت پیاده ضابطلری ، موزیقهٔ همایون وخدمهٔ شاهانه ارکانی ، صرمه‌لی یشیل شالوارلری ، یشیل چپکنلریله ایری یاری حمله‌جیلر ، صرمه‌لی قیرمزی شالوارلری ، قیرمزی چپکنلریله لوند آرابه‌جیلر قوس‌قزحك یدی رنکنی احتوا ایدن برقورده‌لاکی حاره‌له‌نه حاره‌له‌نه ایلریله‌دیلر . هپ افندیلرینك صرمه یوسکوللی صرمه‌صاچاغنی اوپدیلر . حکمدارده ینه عینی مراسمله عینی صالونه کچدی .

ایشته آلتنجی سلطان محمد خانك ایلك معایده‌سی طوله باغچه‌سرا اینده بویله اولدی .

چهارشنبه ۱۰ تموز ۱۳۳٤

آلتنجی سلطان محمد خانك قلیج قوشانمه‌سی

نار و سس سز سوقاقلری شالّی تابوتلرله بزکین مؤمن
قافله‌لری کورن ایوب ، زمان زمان – هپ عینی مراسم ایچون –
بر دنیا حشمتنه صحنه اولویور .

* * *

زاهد زیارتجیلرك دوکدکلری داریلره اینن کوکرجینلر
اوفاق و مسلسل دالغه جارپینتیلرینی آکدیرر غلبه‌لق قانات
کورولتولریله بوکون شادروان کنارنده‌کی اسکی مالطه‌طاشلرینه
اوشوشوب هوالانامیورلردی . هپسی‌ده ، یالدیزلرلی اوچوق ،
بویالری صولغون ، بویلری ایکری مزار طاشلرینه یکپاره
کولکه‌لر دوکن نارین سرویلره ، کنیش چنارلره تونه‌مشلردی .

بر جوغی ده تربه نك طاشـقین پروازلرینه باریتمشلر. غریب،
قیصه هوهولر چکیورلردی. پریشـان قیلقلری، آجیقلی
یوزلری، کسیك وصیرناشیق سسلریله یولکزی کسن دیلنجیلر،
داری تنکه‌لرینه تاقیردیلی دکنکلر ایندیروب اوبور کوکرجینلری
اورکوتن کورلرده یوقدی. نه دردلرینه دوا آرایان اینه‌لی
اختیارلر باجاق سورو کله‌یور، نه‌ده جوجوقلرینه ذهن آچیقلغی
واوصلولق دیله‌ین پچه‌لی قادینلر پارمقلقلره آباشمش دعا
ایدییورلردی.

قاچ عصردر توکنمز بر اعتقـاددن صیزه صیزه خلیفه‌لر
شهرینك الك ملول والك اصیل بقا کوشـه‌سی اولمش بو آخرت
اولکه‌سنده بوکون بر آنلق دنیا سلطنتی شعشعه‌یله چالقاندی.

*
* *

اطرافی کتوم رنکلی بیاض وقویو یشه چیچکلی چیتیر،
نازین مرمر ستونلر، یاییق رواقلرله نفیس اویمه‌لی اسـکی
طونج پارمقلقلر صارمش تربه میدانینده، کونشك سیرینه کوره
آغیر آغیر قیپرداشان کولکه‌لر آره‌سنده صیرمه‌لر، چوخه‌لر
ومرصع نشانلر کیتدکجه کثیفله شیوردی.

وکونش دوغمادن أول کذرکاهنه نظیرسز رنکردن نصل
بر حشمت صحنه‌سی حاضرلارسه، تربه‌نك او کنده‌ده شهزاده‌لردن،
وزیرلردن ومشیرلردن بر رنك وعظمت طوفانی بیریکدی.

نهایت پادشاه ـ قدومنی بکله‌ین ـ بو صحنه‌نك اورته‌سندن بر کونش کبی دوغدی . اونك عظمتلی تجلاسی قارشیسنده دنیوی هر بویوکلك کوچولدی. اونك دیداریله کوزلر قاماشدی. هر پارلتی اونك حضورنده سیلیکله‌شدی ، هر سس اونك سسی اوکنده قیصیلدی .

اوموزنده محمود عدلینك حارمانیه‌سی ، بچمنده یاقه‌سی صرمه دالّی کوموشی و اوزون بر پله‌رین ، بلنده یاووز سلطان سلیمك فیل دیشی قبضه‌لی یاصصی وقیوریق قیلیجی واردی . صاغنده صولنده طاشیدقلری کوموش بخوردانلردن توتن بیاض دومانلر خیالی برر طوغ نارینلکیله چینیلره و چنارلره دوغری صاورولویوردی . هواده فیسکه فیسکه عنبر وعود قوقولری دولاشیوردی .

خلیفه‌نك اطرافنده شهزاده‌لریله یاورلرندن ، وکلاسیله وزراسندن بر آلتون هاله تشکل ایتدی. صانکه ابا ایوب انصاری تربه‌سنك اشیکنه بر پارچه ایشیق وورمشدی. کوروتمز یرلره سینمش کوکرجین سسلری بوسکونتك اورته‌سنه اوزاق ، بایغین ذکر صدالری دوکیوردی. تربه‌نك دار قاپوسندن دیشاری‌یه کوزل برمسك قوقوسی کبی یانیق قرآن آهنکاری اوچیوردی. قویو ماوی زمینلی چینیلرك اوکنده بیاض بورنوزیله دینج بر اسمرك ، ألنده‌کی عصایی ، آشینمش مرمرلره خفیف خفیف دوقوندورارق بر ایکی آدیم آتدیغنی کورولدی. « شیخ احمد

سنوسی » دیدیلر . چوللر اورته‌سنده اولاشیلماز بر واحه
کورمش کبی هیجانلی ومطیع بر اناایله خلیفه‌یه یاقلاشدی .
اوزاق وصیجاق دیارلردن اونی بوسرین وساکن کوشه‌یه قدر
قوشه‌دوران قوتلك قلمله آکلاتیلماز علویتنه بیاض احرامنلی
وجودی جانلی وبلیغ بر تعبیردی . یاننده چلبی افندی ، سیاه
جبه‌سنك کنیش یکلری کوکسندن دوکوله‌رك ، اوزون سکه‌سنك
آلتنده بونی بوکوك ، درمانسز بر پروانه خفیفلکیله چیلره
سوزونه سوزونه بورویوردی . پادشاه شیخلك وچلبینك
حرمتلرینی صمیمیتله قبول ایتدی . علماسنی ، شهزاده‌لرینه
دامادلرینی ، وکلاسنی ایچرویه دعوت ایتدی .

و اوضیا عالمی تربه‌نك لوشلغنه دولدی .

کندیسی ، ایچریکی قاپونك صاغنه قونمش صیرمه دالـه
ایشله‌مه‌لی بر بیاض مندرده استراحت بویوردی . دیدیلرکه :
او أورتو احمد ثالث دورنده ایشلنمش .

صاغنده ولی عهد و شهزاده‌لرله دامادلر ، صول یاننده
چوللرك شانلی ، نفوذلی شیخی ، شیخ الاسلام ، چلبی افندی
ووکلا ، اراده‌سی اوزرینه اوطوردی . دیوارده‌کی چینیلرك
اوکنده سیاه جبه‌لی ، بیاض صاریقلی خواجه‌افندیلر صره‌صره
آل نجه دیوان طوریوردی . اونلری وکنارلره بغداش قورمش
هیئتی کورنجه صاندم که اسکی بر شهنامه‌نك مذهب مینیاتورلی
بر صحیفه‌سی آچیلدی . مؤثر قرآن نغمه‌لری ، دولو تربه‌نك

سس‌سز . یازی شفاف دهلیزلرنده جوشدی ، کسیلدی ، اوزادی ، قیصالدی ، سونوکلشدی ، دیندی . بونی شیخ سنوسینک بر دعاسی تعقیب ایتدی . نهایتسز صاری مسافه‌لرک براق افقلرینه باقا باقا الهلک بویوکلکنی ، محمد دیننک قدسیتنی ، خلیفه‌لکک صارصیلماز قدرتنی دیندار اعتکافلرینک ایلیق محرمیتنده معنوی بر آغاج کبی اعتنا ایله بویوتمش دینج وسعتلی شیخ وقدر هیجانلیدی که !... صاغ الی بیاض کوکسنده یارالی بر قناد تلاشیله چیرپینیور ، سسی حمالی بر خسته کبی کسیلیوردی .

قدمه قدمه ایلریله‌ین بو ضیا صوک مرحله‌سنده ابا ایوب انصارینک کوموش پارمقلقلرله چوریلی مرقدی اطرافنه قوندی . سیاه چرخه‌لرک اوستنده جیکیلکاری بوغولمش صاری صرمه‌لره کوموش فانوسلردن دیشارینک ایشیقلری آزار آزار داملایوردی .

شیخ ، یشیل اطلاس اورتولی بر اوفاق کرسیده دوران ، داملا داملا آلتون بنکلی ، اوچوق یشیل قطیفه قابلی قینده محفوظ قیلیجی آلدی . فاروق اعظمک ألی سورولمش أمانتی بر مقدس هدیه قووشمش کبی قوجاقلادی . اوپدی ، اوپدی . اسمر آلننه ، پارلاق سیاه کوزلرینه ، خفیف سیاه صاقاللرینه سوردی . بو صوکره پادشاهک ألماسلر ایچنده پیرلدایان کوکسنه ألارینی حرمتله خفیف خفیف دوقوندورارق قلیجک اینجه

قورده‌لالرینی اوموزینه چکیردی. خلیفه‌نك كوكسنه دوغری
أكیلمش دورارق « سورهٔ فتحی » ی فصیح ومؤثر اوقودی.
خشوع ، بوقرأندن بشقه هر سسی بوغمشدی.

*
* *

پادشاه ، شیخله طانیشدیغی ایچون پك ممنون اولدیغی وده‌ها
بعضی شهریارانه التفاتلرینی نقیب الاشراف واسطه‌سیله بیلدیر-
دی. اصیل مسافر هر كله‌یی بر مرید تواضعیله ألی كوكسنده
أكیله‌رك دیكله‌یوردی. اوراده شهزاده‌لر ، وكلا پادشاهه
تبریكلرینی عرض ایتدیلر. و سلطان محمد خان قوشاندیغی قلیجی
اوپوب باشنه قویدقدن صكره ینه كرسی‌یه بیراقدی. افلاطون
بر سجاده‌یه دوغرو یورودی. دنیانك هر عظمتی حضورنده
أكیلتن دینك الك قدسی آنلری باشلادی ، خلیفه‌یله ولیعهد
ال‌ایوب انصارینك روضه‌پناه اولان بو تربه‌ده ، بالكه جدلرینك
آلین قویدقلری عینی یره سجده ایتمك ایچون نمازه طوردیلر ،
تربه‌یی قوشاتان ضیا ، سس‌سز بر جریان حالنده آغیر آغیر
دیشاری‌یه آقدی. خلیفه‌یله ولی عهد حضور الهیده یالكز
قالدی.

جمعه ایرتسی : ٣١ آغستوس سنه ١٣٣٤

آلتنجی سلطان محمد خان حضرتلرینك بیعت مراسمی

آلتنجی سلطان محمد خان حضرتلرینک بیعت مراسمی

قناعت مطبعه‌سی

قيليج آلايى كونى ركاب همايون

قیلیج آلایی کونی رکاب همایون

فهرست

باب عالی جاده‌سنده قناعت کتبخانه ومطبعه‌سنده صاتیلان کتابلرك فیئاتارینی مبین مختصر جدوللر

تاریخ کتابلری

غروش	جلد	اسامی	
٢٠٠	٣	تاریخ سیاسی عصر حاضرده اوروپا	علی رشاد بك
٦٠	١	ترکیا و تنظیمات دولت عثمانیه‌نك تاریخ اصلاحاتی	» »
٥٠	١	قاپیتولاسیونلر ، تاریخی منشائی اصللری	» »
٢٠٠	٢	مصور ومفصل فرانسه اختلال کبیری تاریخی	» »
٦٠	١	بوغازلر مسئله‌سی. دولت عثمانیه ـ روسیه سیاستی	» »
٨٠	١	عصر حاضر تاریخی	» »
٥٠	١	اوروپا ایله مناسبات خارجیه‌مز نقطهٔ نظرندن تاریخ عثمانی	» »
١٥٠	٣	تاریخ عمومی	» »
١٠٠	٢	مصور تاریخ اسلام	م. رؤف
٣٠٠	٥	مدنیت اسلامیه تاریخی	ذکی مغامز
١٨٠	١٢	قصص انبیا و تواریخ خلفا	جودت پاشا مرحوم
٦٠٠	٦	اولیا چلبی سیاحتنامه‌سی	
٥٠	١	ناپولئونك شرق سیاستی ـ سلیم ثالث و ناپولئون	محمد فؤاد
٥٠	١	اصول انتخاب	م. عطا
٦٠	٤	نتایج الوقوعات	مصطفی پاشا مرحوم
١٢٠	١	فلسفه درسلری	رضا توفیق
٤٠٠	٤	معاهدات مجموعه‌سی	
٥٠	١	باشمزه گلانلر	محمد عارف
٢٥	١	تپه‌دلنلی علی پاشا	احمد مفید
٤٠	١	اساطیر یونانیان	محمد توفیق
٤٠	١	اسکی استانبول	جلال اسعد
٥٠	١	مقدرات تاریخیه	جلال نوری

غروش	جلد	اسامی کتب	
۹۰	۳	مرآت حقیقت تاریخ سیاسی	محمود جلال الدین پاشا
۵۰	۱	تاریخ عالم	سلیمان حسنی
۱۲۰	۳	تاریخ سیاسی دولت علیهٔ عثمانیه	کامل پاشا
۵۰	۲	تاریخ کشف وفتح امریقا	قویاس
۷۵	۲	دولت عثمانیه تاریخی	علی سیدی
۷	۱	ماکدونیا مسئله‌سی وبالقان حرب اخیری	صلاح الدین
۵۰	۱	تاریخ عمومی وعثمانی اطلاسی	محمد اشرف
٤۰	۲	تشکیلات وقیافت عسکریه	محمود شوکت پاشا
٤۰	۱	روح الجماعات	محمد فواد
۲۰	۱	انکلتره‌ده مشروطیتك ترقیسی	محمد فائق
۵۰	۲	تاریخ دین اسلام	محمود اسعد
۸۰	۲	تاریخ اسلامیت	عبدالله جودت
٤۰	۱	بویوك تاریخ عمومی	علی رشاد
۷۵	۲	قرون جدیده تاریخی	» »
۰	۲	تاریخ قدیم	» »
۷۵	۱	ارمنی احتلال قومیته‌لری	
۵۰	۲	تاریخ اسلام	شهبندر زاده حلمی
٤۰	۱	روح الاقوام	عبدالله جودت
٤۰	۱	سیاحتنامهٔ ابن بطوط	شریف پاشا
۲۰	۱	عاشق پاشا زاده تاریخی	
۸۵	۳	دیوان اللغت الترك	
۳۵	۱	آپولو	وحید بك
۲۵	۹	صناعت	» »

حقوق کتابلری

غروش	جلد	اسامی کتب	
۲۰	۱	مجله متنی	جودت پاشا مرحوم
۸۰	٦	مجله شرحی	عاطف بك مرحوم
۱۰۰	۸	مجله شرحی	رشید پاشا
۵۰۰	٤	مجله شرحی	علی حیدر
۲۰	۱	اراضی قانونامه‌سی شرحی	حسین حسنی

غروش	جلد	اسامئ کتب	
٥٠	٢	کلیات شرح قانون اراضی	خالص اشرف
٥٠	١	حقوق بین‌الدول نظریات	صلاح‌الدین
٣٠	١	اصول جزائیه نظریاتی	علی شهباز
١٠٠	٢	مفصل حقوق دول	» »
٤٠	١	اصول جزائیه	مدحت
٣٠	١	حقوق جزا	محمد ثروت
١٥	١	مقدمهٔ علم حقوق	» »
٧٢	٣	تطبیقات جزائیه	ممدوح
١٠	١	مطالعات جزائیه	»
٢٥	١	تاریخ علم حقوق	محمود اسعد
٣٠	١	روما حقوقی	میشون ونتورا
٣٠	١	حقوق تجاریهٔ بحریه	» »
٣٠	١	مقایسهٔ قوانین مدنیه	» »
١٠	١	احکام‌الاوقاف	عمر حلمی
٢٥	١	قاپیتولاسیونلر	هاپاق
٢٥	١	حقوق خصوصیهٔ دول	»
٥٠	١	حقوق اساسیه	بابان‌زاده اسماعیل حق
٢٥	١	بودجه	ابراهیم فاضل
٣٠	١	حقوق اداره	اسماعیل حقی
٥٠	١	افلاس	علی کمال

مالیه کتابلری

غروش	جلد	اسامئ کتب	
٤٠	١	علم مالی	حسن تحسین
٣٠	١	حساب عملی مالی	فاروق
٦٠	١	ویرکولر	زهدی
٣٠	١	ایستاتستیق	جمال
٣٠	١	بلا واسطه تکالیف قانونلری	احمد توفیق
٣٠	٢	تکالیف قواعدی	عبدالرحمن وفیق
٧٠	٢	اصول دفتری مالی	استپان عربیان
٣٠	١	اصول محاسبهٔ عمومیه	ربریان

غروش	جلد	اسامیٔ کتب	
٣٠	١	ریاضیات مالیه	محمد عزت
٣٠	١	علم حساب	» »
٢٠	١	حساب معلمی	» »
٢٠	١	نقد واعتبار مالی	فرید
٣٠	١	جبر مفیدی درسلری	صالح ذکی
٣٠	١	میزان تفکر	» »
٦٠	١	علم اقتصاد	حسن تحسین زهدی حامد
٣٠	١	مختصر علم اقتصاد	محمد جاوید
٥٠٠	٢٣	علوم اقتصادیه واجتماعیه مجموعه‌سی	» »
٣٠	١	معلومات اقتصادیه	» »
١٥	١	معلومات تجاریه	حمید
١٥	١	مختصر معلومات تجاریه واصول محاسبه	»
٢٥	١	یکی جغرافیای عمرانی	برهان الدین
٥٠	١	اوروپا	فائق صبری
٤٠	١	عثمانلی جغرافیای طبیعی واقتصادیسی	» »
٥٠	١	عمومی جیب اطلاسی	» » »

لغت کتابلری

غروش	جلد	اسامیٔ کتب	
١٠٠	١	دائرة المعارف مصور	علی رشاد وعلی سیدی محمد عزت
٧٠٠	١	قاموس ترکی	ش. سامی مرحوم
٥٠٠	٦	قاموس الاعلام	» » »
١٥٠	١	قاموس فرانسوی فرانسزجه‌دن ترکجه‌یه لغت ـ دردنجی طبعی	» » »
١٥٠	١	قاموس فرانسوی ترکجه‌دن فرانسزجه لغت	» » »
٣٠٠	١	رسملی قاموس عثمانی	علی سیدی
٢٠٠	٤	قاموس عثمانی	صلاحی
١٠٠	١	بیوك لغت ناجی	
٢٠	١	کوچوك لغت ناجی	
٢٠٠	١	آلمانجه‌دن تورکجه‌یه لغت	عمر فائق بك
١٢٠	١	تورکجه‌دن آلمانجه‌یه لغت	حقی

رضا توفیق

عبدالحق حامد
و
ملاحظات فلسفیه

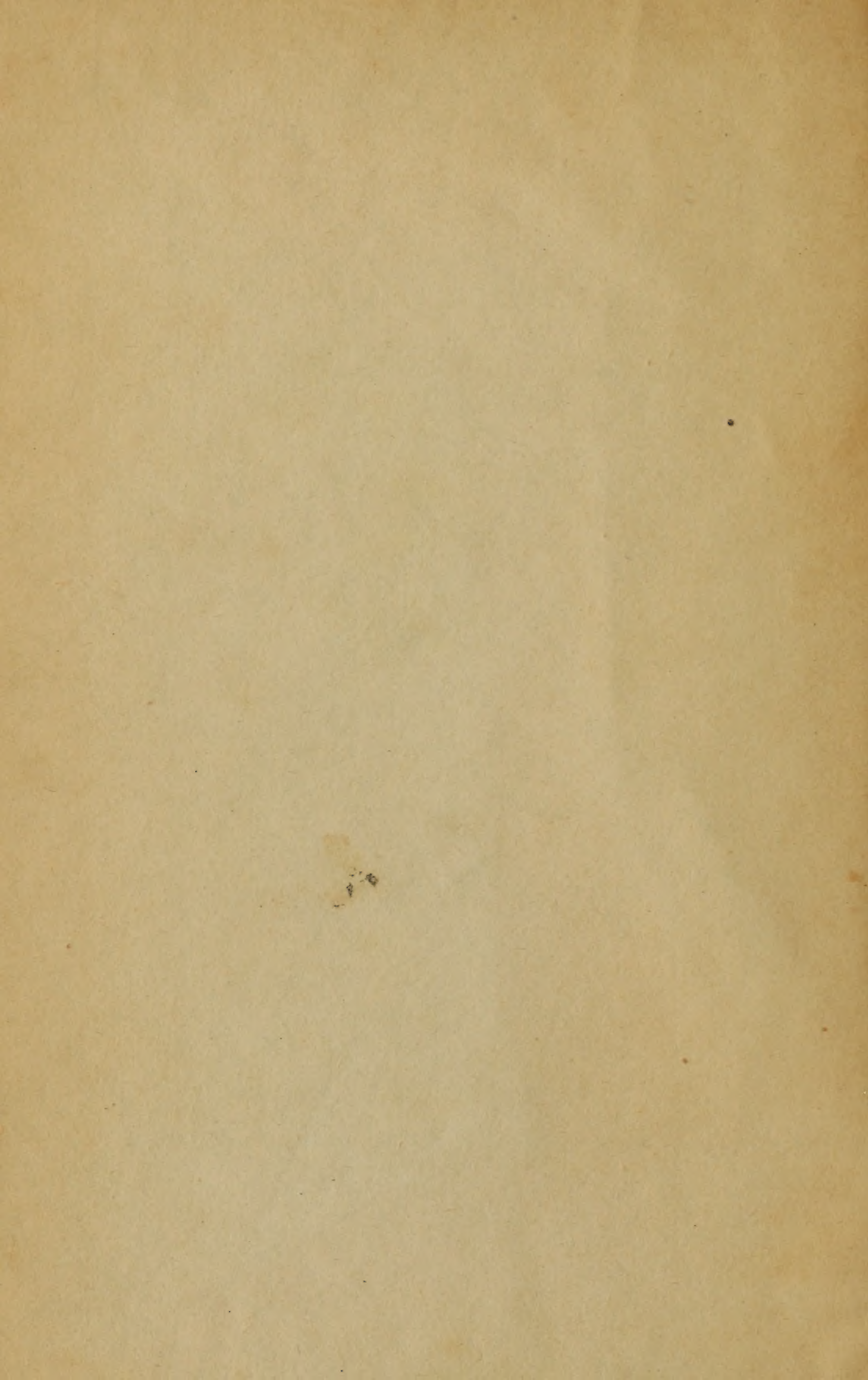
حامد نامه

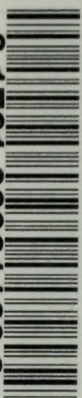
[شاعر داهی عبدالحق حامد بك افندینك افكار و ملاحظات فلسفیه‌سنه دائر بر تتبع تحلیلی ایله بعضی مطالعات تنقیدیه عرض ایدر.]

فیأتی ۷۵ غروشدر

فلسفه درسلری

قناعت کتبخانه‌سی معرفتیله باصیلان بو اثر کتابه بشیوز اللی بویوك صحیفه‌لك بر کتابدر ؛ نسخه‌لری نادردر. فیئاتی ۱۲۰ غروشدر.

3 1761 06981160 2